

ШУМАДИЈИКА.

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ Н. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му је за три мѣсцеа 4 цванцика.

№ 28.

БЕЛА РУЖА.

(край).

„Нје лѣкаръ, него и самъ одвећь доцканъ дошао!“ повиче трговацъ, младу господичну оштро сматраюћи. Елена, овде има нека тайна. — Ко је отворио овай асталь? где је моя мати свое тайне папире држала?“ пишао је онъ са дрктећимъ гласомъ.

Садъ се дигне Елена съ поноситымъ достоинствомъ.

„Я!“ повиче она, „Я самъ га отворила кључемъ, који је ваша болестна мати дала! Она је хтѣла даје неку књигу уништимъ на ватри.“ Робертъ се стресе.

„Елена, ты си моя заручница, моя супруга! где је та књига?“

„Називайте ме неблагодарномъ, господине Симонићу, сматрайте ме као противу, као варалицу — а! далъ немогу ово наличије носити, подъ коимъ сте ме досадъ видели.“

„Шта је то? шта је то?“ — повиче Робертъ: „Великіј боже! она сумња и подозренје, кое је у мени непрестано било?“

„Садъ се потврђава, господине Симонићу!“

„Мати,“ повиче Робертъ савладанъ гњвомъ: „мы смѣшили безумногъ Франца у нашъ домъ примили!“

„Господине“ повиче Елена поносито, „заръ вамъ ваше подозренје некаже такоће, но самъ я? Тако је у станију такове жертве за другога принети, какве самъ и учињала? случай ме у вашъ домъ доведе, јербо самъ безъ помоћи била, и до оне проклете ноћи, у којој су овде Франца ухватили, нисамъ я знала, да вы у комъ сојузу съ тымъ јадникомъ стоите; само самъ знала, дасу га злобни люди лишили његовогъ цасљдја. Я самъ крила осећања могъ ранњогъ срца, борила самъ се са свирѣпомъ бољомъ збогъ судбе затвореногъ Франца, а примала самъ назоръ ваше понуде. Господинъ Симонићу, једанъ богъ пази и на злочинце, јеръ онъ ме је учинио сведокомъ оногъ уговора, когъ сте вы са вашомъ матеромъ закључили били, онъ ми даде дознати, да самъ я — о чудесно провидљиве! — да самъ я била цѣна, за коју сте ви хтѣли матери вашој предати доказателства она, доказателства његовогъ грѣха, доказателства да је сестра брата преварила, да је тетка братића упропастила. Я самъ се съ вама сајзила да једногъ Франца избавимъ, и самъ га се

предъ судомъ одриџала, да бы га само безумногъ држали; господине, такве жртве може само топла, и вѣрна любовь приносити! Не, шпиона несрѣћногъ Франца примили сте у вашу кућу, већ — његову заручницу!“

Робертъ посрне, счепа се за столицу и рикне као каква звѣрь.

„Я самъ лукавство према лукавству употребила,“ продужи Елена далъ. „Не збогъ тога притјажања, борила самъ се я съ вама, јеръ я любимъ могъ заручника и као просјака — — по његовъ духу заиста подъ ударомъ судбине пострадао, онъ ме држи за невѣрну и тужи за губиткомъ своје заручнице. — — Само са онаковимъ доказателствама, да самъ се за њега трудила, могу му се весело повратити, само онда смемъ му се опетъ приближити, кадъ му узроке мога поступања, жртве моје супружеске любови показати узмогу! Садъ знате све, и заручница Франца Осбека оставља вашъ домъ, да своју найсветију дужност испуни!“ — Елена пође изъ собе

„Стой!“ повиче Робертъ, који је као мртвацъ побледио, и пружи своју дрктећу руку за њомъ.

„Мой је задатакъ испунићи! Оћете ли у договоре ступити, то се обратите на адвоката Францовогъ.“

У овомъ тренутку уђе уплашена двороправитељка унутра. Елена, мртвымъ страомъ за своје сокровище гоњића, отрчи изъ собе, стрчи низъ степение, Ђорђеву собу нађе отворену, уђе у њу, и съ огњишта ораклијскогъ узме тайну ону књигу, сакре је подъ своје лако огратало, па потрчи къ вратима. Вратара нађе у авлији, који се буњомъ и викомъ ономъ пробудио.

„Отвори!“ викне стрепећа ова млада девојка.

„За бога шта се случило?“ запита вратаръ.

„Идемъ за лѣкара, господа Симонићу опасно је болестна!“

„Ноћ је ладна, господична — вы сте танко обучени!“ — „отварајте за име бога!“

Овай отвори, а Елена изтрчи на улицу. Сатъ на катедралной цркви изби два по дванаестъ, кадъ јој се врати адвокатова отворе. Онесвешћена падне млада ова женска у наручје своје прјатељице.

VIII.

Пріјатно пролећи сунце, осјавало је дражестий преврѣдъ око Цирихскогъ језера, у Швайцерской, кадъ једна

путничка кола съ поштанскоимъ коньимъ, уравнѣнѣмъ другомъ поредъ овогъ широкогъ езера овамо идући укажу се. На высокомъ кочијскомъ месту, поредъ веселогъ постиліона, седио је адвокатъ Юлій Петри. Постиліона је чекао трострукій поклонъ у новцу, зато је терао свое коња да су се пушили. Недалеко одъ вароши налазила се на једномъ разкрушћу камена штатуа матере божије.

„Ево знака!“ повиче Юлій. „На десно!“

Садъ се кола окрену узъ једно брдашице десно, и после десетъ минута стану иста предъ једну, младымъ шумарицама и цбуновима украсену градину, коя је једну прсту умилну кућицу обколојала. Юлій скочи съ кола, и помогне двема госпама изъ исти изићи: Елена и својој супруги. Садъ ступе къ једнимъ одъ летви вратницама, крозъ коя се прекрасна башта видила. Поредъ куће налазио се једанъ старацъ привезујоћи винову лозу, коя се узъ беле дуварове и око прозора савијала и на стреу попела.

„Ћорђе!“ повиче Юлій тихо.

„Старый се баштованъ окрене. Одъ радости испусти и ножъ и канапъ изъ руке. Затымъ похити, жутымъ пекомъ посутымъ путемъ къ вратницама и отвори јй, држубомъ рукомъ.“

„Гди је Францъ? како се налази мой премилый заучникъ Ћорђе, есте ли га добро чували? заме божије, Ћорђе, једну речь само — гдје је Францъ?“ повиче Елена.

Старацъ полюби младу ову госпу ёцајоћи у руку.

„Добро је, све је добро, госпожа Осбекъ!“ рече онъ — „добрый господинъ мой већ се одъ читавъ месецъ дана самнотъ опетъ разговара, и чита сва она писма, коя му господинъ адвокатъ подъ мојомъ адресомъ шилљ. Садъ почива у својој великој столици, свой полу涓ев- ний покой — пакъ кадъ се пробуди хтѣли смо се горе на брдо пеняти, одакле онъ на Нѣмачку гледа. — Ахъ бо же драгиј! какавъ ће то радостанъ појавъ быти, кадъ се онъ пробуди! Я самъ васъ текъ после неколико дана очекивао!“

„А како говори о својој Елени?“ запита Юлій.

„Одъ како је почео опетъ говорити, носи на прсима и ону белу ружу.“

Ясно ёцајоћи одъ радости, падне Елена на груди томъ сѣдомъ служителю.

„Онъ јоштъ мисли на мене!“ повиче она. „Онъ јошъ верує у моју вѣрностъ и любавь — садъ ћу му утѣшена стати предъ очи! Велики боже мой, укрѣпи ме къ томъ великому, чудесномъ тренутку!“

„Умѣрите се Елена!“ опомене Юліј, „ослоните се само на моју управу!“

Ћорђе одведе госте, који су му полако слѣдовали, у малу но лепо намештену и прѣятну собици. Једанъ Шпански дувар (заклонъ) одъ плавы тапета заклоняо је до полакъ, једну велику столицу съ наслонима, на којој је почивајоћи Францъ седио. Његово бледо лице, обколено лепоуређеномъ брадомъ, носило је знакъ дубоке но тихе лепоуређеномъ брадомъ, носило је знакъ дубоке но тихе туге. Онъ је био сасвимъ обученъ, и на прсима, кое је било за то, што си збогъ богатства једногъ само, и одъ прне кадифе прслукъ покривао, блистала се она сре-

брна бела ружа. Елена се при угледу тога цвета, који је дуго време на њнимъ грудма почивао, нисе могла уздржати да свою радость силнимъ движенијемъ не изјави; она сакрије свое сузама орошено лице на груди свое пристаљице.

Старый служитељ спавајоћемъ се приближи.

„Господине!“ проговори онъ тихо, спустивши полако руку свою на раме Францево. „Два сата има!“

Францъ отвори очи. Погледъ његовъ падне одма на Юліја, који је према њему стајао. Невѣроятно загледа се онъ у свогъ пристаљика.

„Я самъ!“ рекне смешећи се адвокатъ. „Францъ пружи ми слободно руку, я носимъ радостне вѣсти!“

Тужни осмѣхъ укаже се на лицу бледогъ овогъ младића.

„Вѣсти, па вѣсти!“ шанташе онъ. „Ружа ова на момъ грудма губи свою сјајност — послата ми је, да је само мојимъ сузама квасимъ. Мой адвокатъ жалостанъ ми је животъ избавио.“

„Јоштъ више нешто, Францъ! Шта годъ желиштъ — богатство, слободу — ?“ Францъ затресе тужно главомъ.

„Узми ову ружу, подай јој је натрагъ — — она ме само на то опомине, да бы болѣ было, да самъ моју смртну пресуду примио. Црна је ноћи духъ мой покривала — светлост ове руже растерала је ту ноћи за неко време — — она је ю у својој коси као невеста носила — Ова ружа требала је да је знакъ моје любави, ал' моя заручница одрече се мене!“

Даљ се нисе могла Елена држати; изиђе иза заклона, и викнувши падне предъ упрешаћеногъ Франца на колѣна.

„Елена! Елена!“ викао је онъ држубомъ пруживши руке своје къ њој.

„Опрости, Францъ, опрости! Нисамъ я ни тренутка престала быти твојомъ заручницомъ, и тебе любити! Што самъ чинила, сматрала самъ за моју дужностъ — о, та кажите му и вы господине, да самъ я честь и иманье његово избавила, да самъ се само вашимъ управама повиновала премда ме је при томъ срце болело. Францъ, садъ могу кодъ тебе остати — я све са собомъ доносимъ, све, што те срећнимъ учинити може! Веруй ми, нисамъ ни я манъ одъ тебе страдала!“

„Францъ!“ рекне Юліј, „безъ твоје Елени небы ми било могуће тебе избавити. Не мени, љуби си ты за животъ благодарити дужанъ и за слободу твоју; и я радо признаемъ да је љубовь јача била него вѣштина и оштроуме правословиа! Госпожа је Симонић умрла, а Робертъ је половину свогъ имана теби уступио, јеръ нисе могао другачије. Је ли твоя любовь јача одъ љуби?“

„Елена, Елена!“ повиче Францъ, падши љуби на колѣна и обема с рукама обгрливиши. „Садъ гледимъ ясно у хаосъ догађаја — опрости ми, мой је духъ јоштъ слабъ, да све свати. Ако бы те јоштъ зашто корити хтѣо, то тебе и мене таковимъ тешкимъ проблема излагала!“

Ясно єсаюћи лежали су обадвоје једно другомъ у наручјима. Топли полубоји запечатили су њиву любавь.

„Тако је Богъ хтњо!“ проговори сједији Ђорђе, дигнувши своје руке къ небу.

На сать по томъ адвокатъ је рачунъ положио, и Францъ кога су последиће сумње разрѣшени били, дошао је опет у притажање своје заручнице и великогъ имана, кое му је дозвољавало да лепо и слободно проживи. Май затече обадва ова срећна пара људи у Швайцерскомъ месту Интерлакену, правомъ земномъ рају. У јакомъ, веселомъ овомъ планинскомъ воздуху поболша се здравље Франца Осбека, и ако му се неповрати његова цветајућа лица, ипакъ добије нову животну силу, и уживао је срећу у пуној мјери, коју је у притажању прекрасне и вѣрне своге супруге налазио. Елена ће више никакавъ други украс ћосила осимъ ону белу ружу. Јуліј Петри назвао је исту ружу орденомъ, кога је Елена юначествомъ заслужила.

У јесень се разставе прјатељи. То је био првый тужнији тренутакъ, после весело проживљеногъ лета кадъ Јуліј са супругомъ својомъ оде. Онъ оде у Резиденцију да свой посо ради, а Францъ и Елена уселе се у прекрасну кућу, коју су на пјаци Цирхија купили. Онай од је смрти избављен и за безумногъ проглашеный Францъ Осбекъ постане честнији грађанинъ слободне Швайцерске. Свакогъ месеца добивао је адвокатъ Јуліј Петри извѣстје да му се његовъ прјатељ срећомъ услађава. Постоји да две године извѣсти Петри Франца, да је Робертъ Симонић пострадао и по раскошномъ и пустомъ животу, а остаткомъ имана свогъ у Америку побего.

РАЗГОВОРИ НА ОНОМЪ СВЕТУ.

(край.)

Философъ. Кадъ башь тако захтевашъ, ето скидамъ све.

Менипъ. Некъ му се и брада скине, Ермису; јрв је густа и тешка. Има длака за петъ талира найманъ.

Ермисъ. Право кажашъ. Скини браду.

Филос. Па ко ће ме обрјати?

Ермисъ. Овай Менипъ, узеће сикиру и на скели од сећи ће да се чудишъ.

Менипъ: Немой то Ермису, дай ми вере ти турпю, быће смешнје.

Ермисъ. Та доста ти је сикира.

Менипъ. Е добро, то је човечнје, скинућемо дакле ону брадурину. Држъ се добро. Где у мало му неодсеко и обрве.

Ермисъ. Требало бы, надмашиле су му чело, незнамъ зашто ји тако у висъ диже. Шта је то? плачешъ и боишъ се смрти, уђи дакле.

Менипъ. Јоштъ је нешто подъ називомъ сакріо.

Ермисъ. А шта то?

Менипъ. Ласканъ, Ермису, кое му је много у животу помогало.

Филос. А и ты Менипе скини слободу и смѣлостъ,

ведрину и мужество и смей. Само се ты међу нама смешишъ.

Ермисъ. Нје нуждно, некъ ты остане то, лако је и непретеже чунь, а за пловитбу је врло полезно. А ты Ретору, скини безкрайност твоји говора, и противоположнѣ и равногласије и периоде, и варваризме, и остале несносимости.

Реторъ. Ево, оставио самъ све.

Ермисъ. Е, добро, одреши конопацъ, скини скелу, извучи ленгеръ, разви ветрила, управи думеномъ ты кормџија. Ишала, шта кукате, о будале, а особито ты философију, који си мало пре изгубио браду?

Филос. Жао ми је Ермису, што самъ мисlio, да је душа безсмртна.

Менипъ. Лаже, друго ќе га тиши.

Ермисъ. А шта то?

Менипъ. Што неће више уживати сјайне части; што неће више излазити ноћу крадомъ, умотавајући альиномъ главу, и тражећи оно, чега се поштени људи стиде, а из јутра варајући младиће, узима од њи новије, што имъ баяги философију предаје. Тога ќему је жао.

Филос. А тебе Менипе, зар је жао што си умрео?

Менипъ. Што да ме је жао, та је самъ појтао самъ смрти у наручју, безъ да ме ко зове; но каква се то вика чује отудъ са земље?

Ермисъ. Ње је Менипе, и то не само съ једногъ места; неки су се скupili, па се радую и смеју, што је Лампихъ умрео, жени му недају мира друге жене, и на његову малу децу бацају се друга деца каменъмъ; други пале Диофанта ретора, кој је говорио надгробно слово овомъ Кратону; да, и мати Дамасијева кука съ другимъ женама за Дамасијемъ, а за тобомъ Менипе башь никн неплаче, извало си се па мирно лежишъ.

Менипъ. Варашъ се Ермису, садъ ћеши видити како пси око мене арлучу, и како ме вране облећу, кадъ ме стану закопавати,

Ермисъ. Живјо Менипе, прави си јонањ. Е стиго смо већи, садъ идите и представите суду; држите се овогъ пута, па ћете доћи где треба, а я и думенција односимо по друге.

Менипъ. Срећање вамъ путъ Ермису. И ми одосмо. Шта се сканьивате? напредъ! сви морају доћи подъ судъ, па како што знашъ, пресуде нису тако лаке; ту ће вамъ быти точкова, орлушина, камена. Видиће се свачиј животъ какавъ је.

Е. А.

М Р В И Ц Е

— Девојка једна уда се за удовца, и после неколико дана буде врло невесела. Кадъ је запита зашто је тако невесела, одговори: ахъ, я самъ слушала кадъ се девојка уда за учитеља постане учитељкомъ, кадъ се уда за капетана постане капетанијомъ, па самъ и я мислила, кадъ се уда за удовца да ћу постати удовица; али садъ видимъ да самъ се люту преварила.

— У Сардинији један свештеник изповедао ји је
ногъ простогъ селяка, упита га: „Ели синъ божији пра-
вый Богъ?“ На кое селякъ озбиљно одговори: „Не-
знаемъ ли сада, али кадъ му умре отацъ быће зацело.“
„А почему то ты тако судиш?“ упита даљ зачућенъ
свештеник — „по томе, што синъ нашегъ краља, пис-
краљ, докъ му је годъ отацъ живъ.“ одговори селякъ.

— Капетанъ. Защто си ты циганине овомъ човеку
украо коня?

Циганинъ. Нисамъ господине бог-и-душа.

Капетанъ. Како ниси, кадъ ето човекъ нашао свогъ
коня кодъ тебе.

Циганинъ. Нѣговъ конь је био кодъ мене, али я
та нисамъ украо. Да ти кажемъ господине како је било
али ишта нећу ти слагати. Я самъ ишао путемъ као и
сви други поштени люди. Кадъ на једномъ месту, на
средъ пута лежи тај конь. Я дођемъ до ића, а онъ ни
абера, неће да устане, да се уклони путнику съ пута. Я
самъ био уморанъ и далеко ми је било да га обилазимъ,
зато самъ хтео да га прекорачимъ, па даљ да путујемъ,
но на мою несрѣћу, текъ што прекорачимъ једномъ но-
гомъ, а конь скочи па ме издигне на леђима, и почне тр-
чати, а я се упашимъ па се уватимъ за гриву, и тако
ме донео чакъ до мое черге. Ту онда изтрче други ци-
гани те једва увате коня и тако ми спасу животъ. Ето
видишъ господине, да нисамъ ишта кривъ. Конь је кривъ
што се ніје хтео съ пута да уклони.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— Пећи (фуруне) се замазују, да се непуше,
на више начина. Замѣси глине (земље) съ нешто кучи-
на, стипсе, соли, брашна проина и воде, и замажи тимъ
пукотине, поквасивши мѣсто найпре сирћетомъ. Гвозде-
не вруће пећи на брезу руку замажи тестомъ изъ једнаки
частіј соли, непела и воде; или изъ једнаки частіј ме-
когъ хлѣба и непела. —

— Месо се усолити може најсигурније овако. Узми
3 оке соли, 15 драма шалитре, $\frac{1}{2}$ оке шећера и кувай то
крозъ један сатъ у 20 ока воде, скидајући притомъ једна-
ко пену. Кадъ се ова вода олади, помећи месо унутра
и претисни га тешкимъ каменемъ, да га свогъ вода пре-
лије. После неколико дана преври и претисни месо тако,
да се попреко згићи. Повтори ово три четири пута, и
обеси месо да се осуши. Шалитра ће учинити, да месо
буде лепо првено, а шећер ће буде меко.

— Флаше запечатити могу се овомъ смѣсомъ. Уз-
ми 16 драма смоле, 4 др. жутогъ воска, 1 др. лоя и сто-
чи све заедно; потомъ додай јошъ 8 драма жуте земље и
измѣшай све добро. Умочи уста запуштене флаше у ову
смѣсу, и удари печать свој потомъ. —

— Бѣло Вино одъ лошегъ грожђа да неускисне,
треба у текъ преврело вино усуги $\frac{1}{2}$ оке стара кречка,
размућена у 1-ој оки воде. Кречъ ће сву киселину по-
купити и на дно пасти; а оточено потомъ бистро вино
быће вкусно и држаће се врло добро. —

ЗАЧИНЦИ И ПОСЛОВИЦЕ.

— Паметно је уредила природа што овога малога
будала на свету има, јеръ што се на више лодиј један
теретъ подели, лакше се ноши.

— Слобода је волшебный зецъ за кимъ люди трче,
виде га, достигну га, а немогу да га увате и задрже.

— Боль је за магарџемъ ићи, него самъ вреће но-
сити. —

— Лисица зна за више язбина.

— Кадъ владатељ зашиће да му се само једна лубу-
ка одкине, онда нѣгове слуге цело дрво изчупају.

— Ко у ватру дува лете му варнице у очи.

— Боля је на асталу мала риба, него у Дунаву велика.

— Одъ великогъ добытка неможешъ се обогатити,
као одъ велике штедић.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Піемонтска војска неће ићи у Кримъ, већ близу Ца-
риграда кодъ села Маслака станиће се заедно съ францу-
скомъ војскомъ. Овде су француски инцинира већ измѣри-
ли један велики просторъ за истаки логоръ.

— Шімонтскій ќенералъ Ламармора преместio в свой
главный станъ 27. пр. м. у Генуу.

— Седамъ енглески војни лађа дошли је кодъ Генуе, на
којима ће Піемонтези у Цариградъ одпловити.

— Али-паша пропеће в 27. пр. м. у Бечъ.

— 27. пр. м. у 1 сатъ по подне држано је на конферен-
цији бечкой девето засјданie. Ово је прво засјданie, у комъ
су министери, францускији Друен-дели и турскији Али-паша
присуствовали. Засјданie било је врло кратко, свршено је до
2 сата, а то збогъ тога, што посланици руски јоштъ ишле
били добыли упутствија што се треће точке тиче.

— Францускији министри Друен-дели имао је 26. пр. м.
аудијенцију кодъ цара аустријскогъ.

— Стране новине јављају, да је Султанъ наименовао
шестъ лепотица изъ предградија Пере за дворске dame фран-
цуској царици Евгенији, кадъ у Цариградъ доће. Међу овима
непалази се ни једна Грциња.

— Придворнији лѣкаръ покойногъ цара Николая Мантъ
послао је краљу прускомъ на захтеваш је овога описане боле-
сти и смрти цареве.

— Сва спомоћна египетска војска навезла се изъ Вар-
не за у Евпаторију; и њовъ је командантъ Менекли-паша.

— Дивизионији ќенералъ турскији Решид-паша отишао
је са 2000 м. туниске војске у Батумъ.

— Енглескији паробродъ Единбургъ и две превозне ла-
ђе, кое су изъ Крима у Варну по рану пошли, претрпиле су
5. пр. м. ноћу кораблекрушеније, све су три потопиле се у море.

— Једанъ францускији листъ јавља, да су се о четвртой
точки на бечкој конференцији споразумѣли.

Течай новаца: сребро 27%; дукати по 5 фор. 55 кр.
ср. за банке.